



2021:5

# Stoby kyrkogård, gamla delen

Antikvarisk medverkan

Linn Offerlind-Ljunggren



Regionmuseet i Skåne



Rapport 2021:5

# Stoby kyrkogård, gamla delen

Reparation av mur  
Antikvarisk medverkan  
Stoby socken, 1121  
Hässleholm  
Skåne län

Linn Offerlind-Ljunggren



Regionmuseet i Skåne

## **Regionmuseet Skåne**

Kristianstad  
Box 134, Stora Torg  
291 22 Kristianstad  
Tel 044 – 620 19 00 vx,

Lund  
Tomegapsgatan 22  
223 50 Lund

[www.regionmuseet.se](http://www.regionmuseet.se)

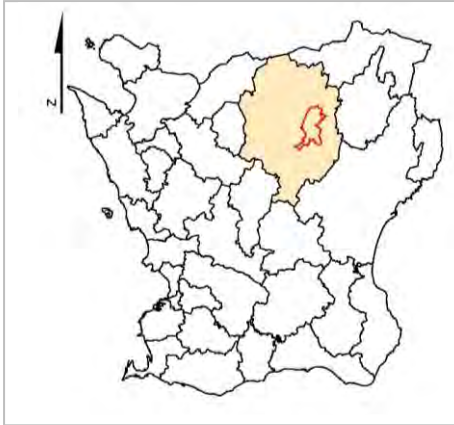
© 2021 Regionmuseet Skåne  
E-rapport 2021:5

Omslagsfoto: Under arbetet med muren, bild av Henrik Wanstadius  
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

## **Stoby kyrkogård, gamla delen – reparation av mur**

### **Innehåll**

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	5
Skyddsföreskrifter enligt KML	5
Skadebild/Motiv till åtgärder	5
Utförda åtgärder	6
Iakttagelser under restaureringen	6
Avvikelser från arbetshandlingar	6
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	6
Övriga handlingar med relevans för ärendet	6
Bildbilaga	7



*Hässleholms kommun, med den geografiska gränsen för Stoby socken markerad i rött.*



*Översiktskarta över Stoby kyrkogård. Den berörda murdelen är belägen längs södra gränsen av den äldre kyrkogården. Blå färg markerar det berörda området. Karta Hässleholms församling*

## **Sammanfattning av utförda åtgärder**

Under 2021 lagades en del av den kallmurade omgärningen i kvarter A på Stoby kyrkogård. Detta var första av två renoveringar som kommer att utföras. Under år 2021 kommer muren längs östra sidan att repareras.

### **Administrativa uppgifter**

Objekt	Stoby kyrkogård
Socken	Stoby, 1121
Kommun	Hässleholm
Arbetshandlingar	2020-04-27, Hässleholms församling
Länsstyrelsens diarienummer	2020-08-06, 433-14859-2020
Regionmuseets diarienummer	K12.20-435-17, 1121
Byggherre/beställare	Hässleholms församling
Entreprenör	FASAB mark AB
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Skåne genom Linn Offerlind-Ljunggren
Byggnadstid	Oktober 2020- December 2020
Rapport granskad av	Åsa Eriksson Green

### **Byggnadshistorik med relevans för ärendet**

Stoby kyrka uppfördes under 1100-talet. Det tidigaste kartmaterialet där kyrkogården syns är från 1600-talet. På kartan har kyrkogården en något oregelbunden form. Från 1822 finns belägg för att kyrkogården omgavs av kallmurar. Den äldsta delen av kyrkogården, som idag benämns kvarter A, omfattar alla utvidgningar till och med 1867. År 1877 utvidgades kyrkogården söder om byvägen vilken motsvarar det som idag är kvarter B, söder om byvägen (karta på kvarteren finns på s. 4).

Under 1970-80 talet togs flera träd ur trädkransen ner omkring kvarter A. Under en period grässåddes stora delar av kyrkogården. Under 1990-talet planterades nya träd i delar av trädkransen.

År 2019 reparerades delar av muren kring kvarter B, söder om Byvägen.

### **Skyddsföreskrifter enligt KML**

Kyrkogården skyddas enligt KML (4 kap. 11 §) och ska därför vårdas och underhållas så att dess kulturhistoriska värden inte minskas eller förvanskas.

### **Skadebild/Motiv till åtgärder**

I samband med upprättandet av vård- och underhållsplanen för Stoby gamla kyrkogård uppmärksammades brister i muren kring kvarter A, något som också uppmärksammats av församlingen. Stenar hade förskjutits och det fanns mycket

växtlighet inne i muren som gjorde denna instabil. Då de berörda murarna ligger ut mot trafikerade vägar ansågs det angeläget att säkra dem snarast möjligt. Man började med den södra delen.

### **Utförda åtgärder**

När arbetet påbörjades genomfördes möte med medverkande antikvarie och församlingens representant samt entreprenör. Man gick igenom karaktärsdrag och tankar om slutresultat. Alla parter var överens om att genomföra reparationen på ett varsamt och traditionellt sätt. Under mötet gjordes det också tydligt att de stenar som låg överst på muren skulle placeras likadant igen.

Arbetet inleddes med hörnet som kopplade samman muren kring prästgården och kyrkogården börjades plocka ner. Stenar plockades ut tills det ansågs stabilt, muren var relativt bred undertill vilket inte varit synligt tidigare. De flesta bottenstenarna låg stabilt och behövde därför inte flyttas. Muren började sedan återbyggas med tyngre stenar ytterst och i botten, och sedan med mindre stenar högre upp i konstruktionen (undantaget de översta stenarna). Inga nya stenar har tillförts. Makadam har använts för att göra muren mer hållfast.

Hela sträckningen av muren (innan ingången) behövdes inte läggas om som planerat, utan en bit av muren öster om ingången till kyrkogården kunde bevaras intakt.

### **Iakttagelser under restaureringen**

Ingen ny information kom fram under arbetets gång.

### **Avvikelser från arbetshandlingar**

Inga avvikelser från handlingarna har gjorts.

### **Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder**

Åtgärderna har genomförts med respekt för murens material och kulturhistoriska värde. Reparationen har gjorts på ett traditionsenligt sätt. Åtgärderna innebär ett fortsatt gott bevarande av kyrkogården och dess kulturhistoriska värde. Metoden är dessutom en bra erfarenhet inför reparationen av den andra delen av muren.

### **Övriga handlingar med relevans för ärendet**

2020-04-01	Konsekvensbeskrivning, Regionmuseet i Skåne
2020-08-06	Beslut, Länsstyrelsen i Skåne
2018-10-12	Vård- och underhållsplan för Stoby gamla kyrkogård, Regionmuseet Kristianstad.



## Bildbilaga



*Precis vid påbörjandet av stenedtagning.*



*Mötet mellan prästgård och kyrkogård vid stenedtagning*



*Mötet mellan prästgården och kyrkogårdens mur efter åtgärderna.*



*Hela muren behövde inte läggas om. Sträckan närmst på bilden kunde bevaras.*



*Södra sidan av muren efter genomfört arbete. Delar av muren låg dold bakom jord som behövde tas bort för att komma åt grundstenar.*



*Under arbetets gång. Bild FASAB.*

# Regionmuseets E-rapportserie 2021

## Kulturmiljö

1. Östra Göinge kommunhus, Östra Broby sn, AF, Åsa Eriksson Green och Emelie Petersson, 2020
2. Svedala kyrka, underhållsplan 2020, Svedala sn, VP, Kerstin Börjesson, 2020
3. Törringe kyrka, underhållsplan 2020, Törringe sn, VP, Kerstin Börjesson, 2020
4. Börringe kyrka, underhållsplan, 2020, Börringe sn, VP, Kerstin Börjesson, 2020
5. Stoby kyrkogård, gamla delen - reparation av mur, Stoby sn, AM, Linn Offerlind-Ljunggren, 2020
6. Ignaberga nya kyrka - installation av ljudsystem, Ignaberga sn, AM, Åsa Eriksson-Green, 2020

### Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning  
AM- antikvarisk medverkan  
AU-arkeologisk utredning  
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning  
KA- kulturhistorisk analys  
MD-murverksdokumentation  
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport  
UN- arkeologisk undersökning  
BD- byggnadsdokumentation  
BAD-byggn-ark-dokumentation

